

Kuvia minusta ja sinusta

Työkaluja vastuulliseen kuvaamiseen

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Kuvaaminen lasten arjessa	4
Kännykkä kannustaa kuvaamiseen.....	4
Valokuvat itsen ja maailman kuvaajina.....	5
Minustako hyvä kuvaaja?.....	6
Merkitykset eivät ole kaikille samoja.....	6
Hyvän kuvan elementit	6
Hyviä kuvia itsestä.....	7
Kannattaako kaikki jakaa?	9
Mitä jaat, kenelle ja miten?.....	10
Intiimejä kuvia ei kannata jakaa.....	11
Lait pätevät myös netissä	13
Lopuksi.....	15
Tuntimallit	16
Tunti 1: Jakaako vai eikö jakaa?	16
Tunti 2: Millaista tarinaa kuvillani kerron?.....	18
Linkkejä.....	30
Tekijät.....	31

Johdanto

Tämän materiaalin tarkoituksena on antaa eväitä turvalliseen ja vastuulliseen kuvaamiseen sekä kuvien julkaisemiseen verkossa. Materiaalissa keskitytään erityisesti itsestä ja muista ihmisistä otettuihin kuviin. Materiaali on suunnattu sosiaalisen median käyttöä aloittelevien lasten ja nuorten kanssa työskenteleville aikuisille, erityisesti opettajille. Materiaalin tuntimallit on kohdennettu 5.-9.-luokkalaistilaisille.

Kuvaaminen ja kuvien jakaminen kavereille verkossa on tärkeä osa lasten ja nuorten elämää. Tässä materiaalissa keskitytään sen takia niihin mediataitoihin, joita turvallinen, eettinen ja toisia huomioiva kuvaaminen sekä kuvien käyttö sosiaalisessa mediassa edellyttävät.

Materiaalissa käsitellään

- Lasten ja nuorten kuvaamiskulttuuria
- Kuvien ja kuvaamisen merkitystä itseilmaisun välineenä
- Kuvakerronnan keinoja
- Kuvien verkkojulkaisemisesta ja -jakamisesta huomioitavia seikkoja, kuten toisten oikeuksien huomioimista, yksityisyyden suojaa sekä tekijänoikeuksia

Käsiteltävät teemat nivoutuvat monin tavoin perusopetuksen opetussuunnitelmaan. **Kuvataiteessa** opitaan esimerkiksi kuvailmaisun ja -kerronnan keinoja ja **äidinkielessä** tarkastellaan kuvalliseen viestintään kätkeytyviä arvoja ja asenteita. Pohdinnat eettisesti kestävästä, omia ja toisten oikeuksia kunnioittavasta kuvaamisesta ja julkaisemisesta linkittyvät **uskonnon, elämäntietämisen, yhteiskuntaopin ja historian** sisältöihin. **Biologiassa ja terveystiedossa** voidaan harjoitella tunnistamaan tervettä kehitystä tukevia ja haittaavia tekijöitä mediakulttuurissa sekä vaalimaan omaa kehoa arvostavia toimintatapoja mediaan liittyen.

Kuvien maailmaa tarkastelemalla voidaan harjoitella myös aihekokonaisuuksien **Ihmisenä kasvaminen** sekä **Viestintä ja mediataidot** sisältöjä: tunteiden tunnistamista ja käsittelyä, toisten ihmisten huomioonottamista ja suvaitsevaisuutta sekä kriittistä suhtautumista median välittämiin sisältöihin.

Kuvaaminen lasten arjessa

Koskaan aikaisemmin ei oman elämän tärkeiden hetkien tallentaminen ja jakaminen toisten kanssa ole ollut niin helppoa kuin nyt. Kännyköiden kamerrat, nettiyhteydet ja sovellukset tarjoavat rajattomat mahdollisuudet arkipäivän kuvaamiseen ja omien sisältöjen tuottamiseen.

Kännykkä kannustaa kuvaamiseen

Ensimmäinen kännykkä hankitaan useimmiten turvavälineeksi koulupolkuaan aloittavalle lapselle, ja myös kännykkäkuvaaminen alkaa monella silloin. Ei siis ihme, että muutamaa vuotta vanhemmalle koululaiselle kännykkä on jo tärkeä, kaikkialla mukana kulkeva arjen kaveri ja oman mediatuottamisen väline.

Mitä lapset ja nuoret sitten kuvaavat? Tuoreen tutkimuksen mukaan alakouluikäinen ottaa kuvia, kun ympärillä näkyy jotakin hauskaa, jännää tai mielenkiintoista. Suosituimpia kuvauskohteita ovat omaan arkeen ja lähiympäristöön liittyvät asiat, kuten lemmikit, luonto, maisemat, kaverit, perheenjäsenet ja erilaiset rakennukset. Itseen päin kamera alkaa kääntyä 11-12-vuotiaana, kun kiinnostus omaan kehoon, omaan identiteettiin ja rajojen etsimiseen lisääntyy sekä elämä sosiaalisessa mediassa alkaa kiinnostaa.

Kuvaaminen on tämän ajan lasten ja nuorten tapa havainnoida, pohtia, tulkita ja kyseenalaistaa ympäröivää maailmaa. Kuvaamisella myös tutkitaan ja tarkastellaan omaa persoonaa. Aluksi itse otettuja kuvia katsellaan suoraan kännykästä tai kamerasta itseksensä tai kavereiden kanssa, mutta nettiyhteyden ja pikaviestisovellusten myötä omat tuotokset vilahtavat parilla klikkauksella suoraan kaverin kännykkään katsottavaksi. Kuvia aletaan jakaa myös nettiyhteisöissä, joissa toisilta nuorilta toivotaan palautetta omista kuvista.

Lapsuuteen ja nuoruuteen kuuluvat itsensä tutkaileminen, erilaiset kokeilut ja ajanvietto kavereiden kanssa. Lapset toimivat myös uusien mediavälineiden ja sovellusten kanssa uteliaasti kokeillen ja nopeasti omaksuen. Välineiden tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään ennakoluulottomasti ja rajoja testaillen.

Sosiaalisen median sovelluksissa perinteiset yksityisen ja julkisen vuorovaikutuksen rajat hämärtyvät helposti. Lasten saattaa olla vaikea hahmottaa toimintansa vaikutuksia sekä omaan elämäänsä että toisten hyvinvointiin. Nuoret saattavat jakaa älypuhelimella pikaviestimillä hyvinkin henkilökohtaisia, jopa intiimejä kuvia, jotka sitten pahimmissa tapauksissa leviävät väärin käsiin tai niitä käytetään kiusaamisen välineenä.

Toiminta mediassa edellyttää uudenlaista ymmärrystä oman ja muiden toiminnan seurauksista sekä kykyä huomioida niin omat kuin toistenkin ihmisten oikeudet verkossa. Vastuullista mediatoimijuutta ja arjessa tarpeellisia mediataitoja ei kuitenkaan opita automaattisesti tai itseksensä. Turvalliseen ja eettisesti kestäväan tapaan toimia mediassa - tässä tapauksessa kuvien ja sosiaalisen median maailmassa - tarvitaan aina kasvattajien tietoista opastusta ja läsnäoloa lasten media-arjessa.

Valokuvat itsen ja maailman kuvaajina

Nuoruusiässä kohdataan haasteita, jotka liittyvät yksilöllisen identiteetin vakiinnuttamiseen, vanhemmista irtautumiseen, oman seksuaalisuuden haltuun ottamiseen sekä aikuisen velvollisuuksien hyväksymiseen. Nuori etsii vastauksia kysymykseen ”Kuka ja millainen minä olen?”. Kuvaaminen onkin luonteva tapa ilmaista näkemystä itsestään ja pohtia, millainen minä olen suhteessa toisiin.

Nuori vertaa itseään muihin ja samastuu ystäviensä niihin piirteisiin, jotka haluaisivat itselleen. Tämä muokkaa nuoren minäihannetta hänen toiveidensa ja tarpeidensa suuntaisesti. Tavallisesti nuoret tavoittelevat sisäistä eheyttä samastumalla oman viiteryhmänsä samanlaisuuteen. Tämä ilmenee hyvin lasten ja nuorten ottamissa omakuvissa, selfieissä. Niillä tarkoitetaan itsestä otettuja kuvia, joita jaetaan sosiaalisessa mediassa.

Nuoret jakavat netissä kuvia itsestään ja heitä kiinnostavista asioista. Julkaisemalla omakuvia ja kuvia asioista, jotka ovat heille merkityksellisiä, he kertovat elämästään valikoidusti. Nuoret pyrkivät rakentamaan kuvien avulla näkemystä, jollaisena haluaisivat tulla nähdyiksi. Toisinaan nuoret jäljittelevät julkisten tyylejä ja poseerauksia omakuvissaan. Samastuessaan julkiksiin he saavat identiteetilleen uusia rakennusaineita ja vahvistusta. Lisäksi netissä voidaan leikitellä ja kokeilla erilaisia tapoja ilmentää omaa identiteettiä ja siten vahvistaa omaa yksilöllisyyttä. Kokeilut ja siitä saatu palaute ovat osa nuoren kasvua aikuisuuteen.

Omien kuvien jakaminen netissä on muodostunut nuorille niin tärkeäksi, että nuoria on kutsuttu kato mua -sukupolveksi. Sen lisäksi, että netissä julkaistaan omia kuvia, siellä jaetaan ja kommentoidaan toisten ottamia kuvia. Kannustus tai mukava kommentti voi tuoda helposti iloa ystävän päivään. Samoin kommenttien turhaan odottaminen tai ikävä heitto voi saada aikaan pahan mielen.

Nuoruusvuosiin kytkeytyvä epävarmuus hyväksytyksi tulemisesta tekeekin toisten kommentoinnista erityisen merkityksellistä. Ne viestivät nuorelle, kelpaako hän, onko hän tarpeeksi hyvä. Riittävä samankaltaisuus viiteryhmän kanssa saa nuoren tuntemaan, että hän kuuluu joukkoon, mutta samanaikaisesti nuoren on pyrittävä erottumaan muista ollakseen tarpeeksi erityinen.

Aikuisen asiallinen ja myönteinen palaute nuoren julkisesti jakamista omakuvista luo perustaa terveen itsetunnon rakentumiselle, kun nuori opettelee arvostamaan itseään omana ainutlaatuisena yksilönään. Sosiaalisessa mediassa vastuullisesti toimiminen edellyttää, että nuori ymmärtää identiteetteihin, yksityisyyteen, omistajuuteen ja tekijyyteen liittyviä näkökulmia.

Minustako hyvä kuvaaja?

Lapset ja nuoret ottavat usein nopeita tilannekuvia, joissa rajausta ja sommitelmaa ei aina tule mietittyä tietoisesti. Hyvän kuvan peruselementtejä on kuitenkin hyvä opetella, jotta kuvaajan tarkoittamat asiat välittyvät katsojalle. Kun hyvän kuvan periaatteet on oppinut, niitä voi sitten halutessaan vaikka rikkoa.

Hyvän kuvan ottaminen lähtee siitä, että kuvaaja miettii, mitä hän haluaa kertoa kuvallaan. Mitä kuvalla halutaan näyttää ja mitä kenties piilottaa? Millaista tunnelmaa kuvalla halutaan välittää ja millaisessa ympäristössä? Miten vastaanottaja saattaa tulkita kuvan?

Merkitykset eivät ole kaikille samoja

Median viestejä tulkitaan osittain automaattisesti ja tiedostamatta, joten kuvaajan kannattaa miettiä jo kuvaamisvaiheessa mahdollisia tulkintoja. Sanat ja kuvat eivät ole merkityksiltään tarkkarajaisia, vaikka niiden ilmimerkitys onkin kaikille sama. Jokainen katsoja tulkitsee siis kuvan omalla tavallaan. Ihminen oppii ymmärtämään kuvien perussisältöjä sitä mukaa, kun hän oppii havainnoimaan ympäristöään näkemällä.

Ilmimerkitykset ovat näköhavainnon pintatason merkityksiä ja syntyvät, kun katsoja tunnistaa kuvan hahmot, esineet, ympäristöt ja tapahtumat. **Miellemerkitykset** ovat sanan tai kuvan aikaansaamia kulttuuri- ja katsojasidonnaisia merkityksiä. Kuvissa oleviin asioihin voi liittyä myönteisiä tai kielteisiä kokemuksia, jotka vaikuttavat sanan miellemerkitykseen. Miellemerkitykset voivat olla kuvan tulkinnan kannalta jopa ilmimerkityksiä vahvempia.

Ilmimerkitykset ja miellemerkitykset kietoutuvat käytännössä yhteen, eikä niitä ole helppoa erottaa toisistaan. Miellemerkityksiä voidaan ohjailla esimerkiksi sommittelulla, kuvakulmilla, rajauksilla ja väreillä, ja tätä käytetään hyväksi erityisesti mainoskuvissa. Kuvien välittämiä miellemerkityksiä voi opetella luomaan ja lukemaan. Kuvanlukutaidolla tarkoitetaan kykyä nähdä ilmimerkityksen taakse ja ymmärtää miellemerkitysten syntymekanismit.

Hyvän kuvan elementit

Hyvä kuva ohjaa katsojaa huomaamaan tiettyjä asioita kuvassa. Jokainen kuva on rajaus laajemmasta kokonaisuudesta, kuvan ottajan valitsema osa todellisuutta, joten se ei kuvaa todellisuutta sinänsä. Kuvaaja on aina päättänyt, mitä kokonaisuudesta laitetaan näkyville ja mitä taas rajataan pois näkyvistä.

Kuvan kohdetta, kuvakulmaa ja rajausta valitessa on hyvä miettiä, mihin katsojan huomion halutaan kiinnittyvän ensimmäisenä. **Huomiopisteissä** olevat kohteet ovat esillä niin, että katsoja huomaa ne mahdollisimman nopeasti ja voi tehdä niistä tulkintoja. Kuvan ottamisessa kannattaakin lähteä

liikkeelle huomiopisteistä. Sen jälkeen mietitään, onko kuvattava kohde helposti rajattavissa oleva asia vai halutaanko kuvata laajempaa kokonaisuutta.

Kuvakerrontaan voi tuoda lisävivahteita tutkimalla ja hyödyntämällä erilaisia **kuvakulmia**. Kuvaamalla ihminen silmien korkeudella saadaan kuvan henkilön ja katselijan välille luotua tasa-arvoinen vaikutelma, mutta ylä- ja alakulmaa hyödyntäen voidaan kuvaan tuottaa mielikuvaa valta-asetelmista. Lintuperspektiivistä kuvattuna katsojalle syntyy tunne, että kohde on hänen hallinnassaan, kontrolloitavissa. Käyttämällä yläkulmaa voi korostaa kohteen henkistä tai fyysistä pienuutta. Alhaalta päin kuvattu kohde hallitsee katsojaa. Alakulmasta kuvattu kohde korostaa kohteen mahtavuutta, vahvuutta tai pelottavuutta.

Kuvakokona voimakas lähikuva on tehokas, se saa katsojan keskittymään oleelliseen. Tiiviillä rajauksella kasvoihin tai niiden osaan saa kuvaan läheisen tai intiimin tunnelman. Katseen ja liikkeen suuntaan kannattaa jättää kuvassa myös tyhjää tilaa. Tyhjän tilan käyttö onkin usein tehokkaampaa kuin kuva-alan täyttäminen laidasta laitaan.

Valaistuksella voidaan korostaa kuvan keskeisiä elementtejä ja haluttua sisältöä sekä tuoda kuvaan tunnelmaa, jännitteitä ja kiinnostavuutta. Ilman valoa ei synny valokuvaa. Valo on kuvan keskeinen elementti, ja sen hyödyntäminen vaikuttaa olennaisesti kuvan lopputulokseen. Valon sävy ja voimakkuus vaihtelevat eri aikoina ja erilaisissa ympäristöissä. Kannattaa kokeilla kuvaamista erilaisissa olosuhteissa, vaikkapa luonnonvalossa eri vuorokaudenaikoihin tai keinovaloja hyödyntäen. Esimerkiksi aamun ja illan hetket tarjoavat kaunista, pehmeää valoa erityisesti ihmiskuviin. Myös valon suunta ylhäältä, alhaalta tai sivusta luo kuvaan tunnelmaa. Usein neuvotaan, ettei kannata kuvata vastavaloon, mutta joskus sitäkin voi käyttää mielenkiintoisena tehokeinona.

Kuvan **sommittelu** on myös tärkeää. Kuvaelementtien ja värin sijoittaminen tiettyihin kohtiin kuvassa ohjailee katsojaa ja hänen ajatuksiaan. Käytännössä sommittelu tapahtuu kuvaustilanteessa liikkumalla kameran kanssa kohteen ympärillä ja tutkimalla kameran näytön tai etsimen kautta parhaat kuvakulmat ja rajaukset. Yksi lähtökohta on, että kuvasta saa mielenkiintoisemman, kun kohteen sijoittaa muualle kuin ihan kuvan keskelle. Ihmisen sijoittaminen keskelle kuvaa välittää esimerkiksi viestin pysähtyneisyydestä.

Ihmistä kuvatessa tämän ilme, katse ja katseen suunta vaikuttavat kuvan tulkintaan. Esimerkiksi oikealle katsovan ihmisen mielletään katsovan toiveikkaana tulevaisuuteen, kun taas vasemmalle katsova haikailee menneisyyteen.

Hyviä kuvia itsestä

Omakuvassa ollaan itse kuvan kohteena. Silloin huomiopisteet suunnitellaan miettimällä, mitä haluan näyttää kuvassa itsestäni ja mitä taas rajata kuvan ulkopuolelle. Omakuvilla voidaan tuoda esiin itsestä tai omasta elämästä sellaisia puolia, joita halutaan vahvistaa. Ja toisaalta voidaan piilottaa niitä puolia, joita ei koeta itseä voimauttaviksi.

Omakuvan kuvausympäristöksi kannattaa valita paikka, joka auttaa luomaan kuvaan haluttua tunnetta tai sisältöä. Tällaisia ympäristöjä voivat olla luonto, kaupunkimiljöö tai itselle tärkeät paikat. Omakuvassa voi hyödyntää erilaisia esineitä, rooliasuja tai muuta rekvisiittaa tuomaan esiin oman persoonan erilaisia puolia.

Omakuvassa taustana on se ympäristö, jossa kuva otetaan. Jos huomion halutaan kiinnittyvän itse, pidetään kuvaa rajatessa huoli siitä, ettei taustalla ole ylimääräistä huomionkiinnittäjää. Jos taas omien kasvojen esiintuominen epäilyttää, voi itsensä kuvata mielenkiintoista taustaa vasten. Tai jopa niin, että jää itse taustalle ja ohjaa huomion kiinnittymään vaikka lemmikkieläimeen tai johonkin kuvassa käytettyyn rekvisiittaan. Samoja lähtökohtia voi soveltaa myös muista ihmisistä otettuihin kuviin.

Hyväksi kuvaajaksi voi kehittyä kuka tahansa keksimällä omia mielenkiintoisia otoksia ja kohteita.

Hyväksi kuvaajaksi voi ryhtyä pohtimalla:

1. Millaisia asioita, tunnelmia tai ajatuksia haluan kuvillani kertoa?
2. Mikä tai mitkä ovat kuvani kohteena? Mihin haluan katsojan huomion kiinnittyvän?
3. Millaisessa ympäristössä haluan kohteeni kuvata ja mitä näkyy taustalla?
4. Mitä haluan rajata tai piilottaa kuvan ulkopuolelle?

Kannattaako kaikki jakaa?

Kameran muistikortilla tai kännykässä oleva kuva tai video ei ole vielä julkaistu. Kun se ladataan sosiaaliseen mediaan, tulee siitä samalla julkaisu. Itse otettujen kuvien julkaiseminen onkin hauska tapa jakaa ikimuistoisia hetkiä muiden kanssa.

Julkaisemiseen liittyy tiettyjä seikkoja, jotka on syytä ottaa huomioon. Tärkein asia on muistaa, että verkkoon julkaistua kuvaa tai videota ei välttämättä saa sieltä koskaan kokonaan poistettua.

Oman tuotoksen kuvaaminen ja julkaiseminen ovat kaksi eri asiaa lain näkökulmasta. Vaikka esimerkiksi julkisella paikalla saa kuvata yksittäisiä ihmisiä, sitä ei välttämättä saa julkaista ilman henkilön suostumusta. Hyvä sääntö on, että kuvien julkaisemiseen pyydetään aina lupa kuvassa olevalta henkilöltä.

Sekä kuvaamisen että julkaisemisen suhteen kannattaa käyttää harkintaa:

- 1) Onko kohdetta lupa kuvata?
- 2) Voiko kohteesta otetun kuvan julkaista?

Missä saa kuvata?

Julkisella paikalla voi kuvata vapaasti myös yksittäisiä henkilöitä. Julkinen paikka on sellainen, johon kaikilla on vapaa pääsy. Julkisia paikkoja ovat esim. kadut, puistot, torit, juna-asemat, linja-autoasemat ja kauppakeskusten yleiset alueet.

Yleisölle avoimissa yksityisissä liikeiloissa kuvaaminen on sallittua. Omistajalla on kuitenkin mahdollista valikoida asiakkaansa ja siten vaatia kuvaajaa poistumaan.

Sen sijaan kotirauhan tai julkisrauhan piiriin kuuluvissa paikoissa kuvaaminen edellyttää asianomaisen lupaa. Kotirauhan suojaamia paikkoja ovat kaikki asumiseen tarkoitetut tilat, kuten asunnot, niiden piha-alueet ja hotellihuoneet sekä käymälät ja pukeutumistilat. Julkisrauhan suojaamia paikkoja ovat yleisöltä suljetut yleiset tilat, kuten virastojen ja laitosten yleisöltä suljetut osat, aidatut piha-alueet sekä suljetut yksityistilaisuudet. Mikäli oikeudettomasti kuvaa ihmisiä koti- tai julkisrauhan piiriin kuuluvissa paikoissa, voi syyllistyä salakatseluun.

Muiden kuvia ei saa jakaa

Henkilötiedolla tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään koskeviksi. Tämän mukaisesti esimerkiksi valokuvan, josta henkilö on tunnistettavissa, katsotaan olevan henkilötieto. Kouluyhteisössä valokuva on melko helposti liitettävissä tiettyyn oppilaaseen ilman oppilaan nimeäkin.

Tekijänoikeus suojaa luovaa työtä

1. Valokuvat saavat automaattisesti lain turvaaman tekijänoikeussuojan tai sitä muistuttavan lähioikeudellisen suojan.
2. Tekijänoikeussuojan saavat kaikki luovuutta ja omaperäisyyttä ilmentävät valokuva- ja elokuvateokset. Lähioikeudellista suojaa nauttivat tavalliset arkipäivän valokuvat ja videoinnit.
3. Tekijänoikeus antaa tekijälle yksinoikeuden määrätä kuviensa julkaisemisesta ja levittämisestä.
4. Tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä. Tavallisten valokuvien ja videointien suoja-aika on voimassa 70 vuotta kuvan valmistumisvuoden päättymisestä.
5. Hyväksyessäsi työ sopimuksia tai nettipalveluiden sopimusehtoja, saatat luopua osasta oikeuksiasi omiin tuotoksiisi. Onkin hyvä aina olla tietoinen, kuinka suuren siivun tekijänoikeudesta on luovuttamassa pois.
6. Tekijänoikeuden ansiosta taiteilijat voivat pyytää korvausta töittensä myymisestä, julkaisemisesta, esittämisestä ja käyttämisestä. Tämä mahdollistaa sen, että luovan työn tekijät voivat ammattimaisesti tienata elantonsa.

Mitä jaat, kenelle ja miten?

Avoimelle nettisivulle ladattu kuva on kaikkien sivun löytävien nähtävillä. Monissa sosiaalisen median palveluissa kuvien näkyvyyttä voi kuitenkin rajata haluttuun käyttäjäryhmään. Opettelemalla rajaamaan kuvien katselu-oikeuksia pystyy ennaltaehkäisemään oman materiaalin mahdollista väärinkäyttöä. Kannattaa myös miettiä, millä välineellä kuvan jakaa: pikaviestimellä muutamalle vastaanottajalle vai yhteisöpalvelussa kaikille kontakteille.

Ennen kuvan jakamista kannattaa aina pysähtyä miettimään, keiden kaikkien haluaa kuvan näkevän. Jos kuva on sisällöltään sellainen, että sen saa huoletta nähdä kuka tahansa, sen voi julkaista heti kaikille. Jos taas kuva halutaan näyttää vain tietyille henkilöille, kannattaa se mieluummin jakaa vain heille. On kuitenkin muistettava, että jaetusta kuvasta tai videosta voi tulla julkinen, vaikka sitä ei olisi sellaiseksi tarkoitettu. Kuvan saaneet voivat julkaista sen verkkoon ilman lupaasi.

Kuvien jakamiseen löytyy runsaasti erilaisia vaihtoehtoja ja niitä kannattaa vaihdella käyttötarkoituksen mukaan. Kännykällä kuvia voi lähettää kavereille esimerkiksi multimediasivustoina. Kannattaa kuitenkin muistaa, että lähettäminen on maksullista, elleivät multimediasivustot kuulu kiinteähintaiseen datapakettiin. Kuvan voi jakaa myös älypuhelimien pikaviestisovelluksilla, kuten Whatsappilla tai Kik Messengerillä. Tällöinkin veloitetaan netinkäytön maksu, ellei käytössä ole kiinteähintaista datapakettia tai wifi-verkkoa.

Verkon yli toimiviin jakopalveluihin, kuten Dropboxiin ja Skydriveen, voidaan ladata tiedostoja ja linkittää niitä muille. Tällöin tiedostot eivät ole kenen tahansa katsottavissa. Kuvat voi lisäksi laittaa salasanan taakse.

Sähköisesti jaettu kuva voidaan kopioida ja jakaa edelleen. Mikään suojaus tai katselu-oikeuksien raja ei estä kuvan kopioimista esimerkiksi näytönkaappauksen avulla. Kuvan väärinkäyttöä on lopulta hankala estää. Kannattaa jakaa ainoastaan sellaisia kuvia, joiden eksyminen väriin käsiin ei aiheuta itselle tai muille haittaa.

Kuvatietojen lisääminen

Kuvan julkaisemisen yhteydessä kuvaan liitetään usein lisätietoja. Kuvalle voi antaa nimen ja useimmissa julkaisupalveluissa myös kirjoittaa siihen kuvatekstiä, tagätä (engl. tagging) kuvassa olevia ihmisiä tai ilmoittaa sijainnin gps-paikantimen avulla.

Tiedot auttavat löytämään tiettyihin aiheisiin tai henkilöihin liittyviä kuvia verkon tai yksittäisen palvelun kuvavirrasta. Kuvatietojen lisäämiseen liittyvät samat asiat kuin netissä julkaisemiseen muutenkin: kannattaa aina miettiä, haluaako kuvassa oleva ihminen tulla tagätyksi kuvaan, voiko joku loukkaantua kuvatekstistä tai voidaanko sijaintitiedoista päätellä sellaisia asioita, jotka voivat koitua haitaksi.

Intiimejä kuvia ei kannata jakaa

Kaikkia valokuvia ei kannata jakaa edes luottamuksellisesti ystävien kesken. Kuvien julkaisemisen mahdollisia seuraamuksia voi olla vaikeaa arvioida ennalta. Esimerkiksi parisuhteessa on saatettu jakaa intiimejä (alastomia tai vähäpukeisia) kuvia, jotka ovat ristiriitojen jälkeen päätyneet kaikkien nähtäväksi. Nuori voi myös altistaa itsensä seksuaaliselle hyväksikäytölle, jos jakaa itsestään arkaluontoisia kuvia tietämättä tarkkaan, kuka kuvia tulee katsomaan.

Intiimien kuvien ottaminen ja lähettäminen ihastuksen kohteelle, seurustelukumppanille ja joskus tuntemattomallekin henkilölle on eritoten nuorten keskuudessa yleistynyt ilmiö. Seksisävytteisten kuvien ottaminen itsestä voi olla nuoren tapa ottaa eroa vanhemmistaan, saada huomiota ja ihailua sekä toisaalta testata omaa viehättävyyttään oman identiteettikehityksensä tueksi.

Erilaiset kuvapainotteiset verkkoportaalit pullistelevat nuorten lataamia omakuvia, joissa osassa poseerataan vähäpukeisesti. Nuorella ei välttämättä ole ymmärrystä siitä, mitä omasta seksuaalisuudesta voi ja kannattaa jakaa julkisesti. Heille on voinut muodostua käsitys, että aikuismaailmassa voidaan estoitta jakaa itsestään kaikkein intiimeimmätkin asiat ja myös repostella toisten kokemuksia. Kuvat keräävät huomiota, jota niillä haetaan. Nuorten sosiaalisuutta leimaakin kiinnostus saada palautetta omasta sukupuolestaan, jotta omaa seksuaalista identiteettiä kyetään hahmottamaan. Positiivisten kommenttien rinnalla voi kuvista tulla myös satuttavaa, pilkallista palautetta. Kuva verkossa voi siis olla positiivinen itsetunnon pönkittäjä tai kääntyä kiusaamisen välineeksi.

Aikuinen voi törmätä nuorta esittäviin intiimeihin kuviin, jotka herättävät huolen mahdollisesta laittomuudesta. Kuva voi osua silmiin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tai koulumaailmassa saattaa huomata oppilaiden puhelimissa kiertävän kuvaviestejä. Nuorelle on usein kova paikka, kun väärinkäytetyt kuvat paljastuvat aikuiselle. Tunteet voivat vaihdella häpeästä vihaan ja pettymykseen. Kiusaamis- tai hyväksikäyttötapauksissa nuorelle on tärkeää kertoa, etteivät hyväuskoisuus ja luottavaisuus ole rikos.

Kaikkiin nuorta esittäviin intiimikuviin ei liity ongelmaa. Nuoren kanssa on ensitilassa selvitettävä,

mihin käyttöön ja kenelle kuva on otettu. Kaikissa epäselvissä kohdissa on suositeltavaa konsultoida poliisia. Poliisin suositus on, että eritoten aikuisten nuorille lähettämät yksittäisetkin seksisävytteiset kuvat ja viestit otettaisiin kotona ja koulussa vakavasti ja ilmoitettaisiin poliisille. Jos on syytä epäillä alaikäiseen kohdistunutta seksuaalirikosta, kaikkia nuorten kanssa toimivia ammattilaisia velvoittaa laki tekemään niin lastensuojelu- kuin rikosilmoituksen.

Lainsäädäntö ja intiimit kuvat

Valokuva tai video voi olla sukupuolisiveellisyyttä loukkaava, jos henkilö pitää sitä oikeudetta hallussaan tai valmistaa sellaisia levitystarkoituksessa ja kuva esittää alle 18-vuotiasta seksuaalisen toiminnan kohteena.

Suomalainen lainsäädäntö puuttuu tilanteisiin, joissa alle 18-vuotiasta esittävä sukupuolisiveellisyyttä loukkaava kuva joutuu oikeudettomasti (luvatta) jonkun saataville tai joku valmistaa niitä tarkoituksenaan levittää kuvia. Jos seurusteleva pari ottaa toisistaan kuvia tai jompikumpi ottaa itsestään intiimejä kuvia, ei tämä täytä rikoksen tunnusmerkkejä, sillä kuvien ottoon ja hallussapitoon on lupa. Seurustelusuhteessa tapahtuvaa kuvaamista on arvioitava myös suojaikärajan näkökulmasta. Nyrkkisääntönä voitaneen pitää sitä, että jos on "lain myöntämä lupa" seksiin, on seurustelusuhteen sisällä myös lupa kuvata tai videoida intiimejä tilanteita molempien osapuolten siihen suostuessa. Mutta jos kuva tai video vuotaa kolmannelle osapuolelle luvatta, voidaan jo puhua teosta, jossa rikoksen tunnusmerkistö saattaa täyttyä.

Myös täysikäisten kesken kuvien lähettäminen ja levittäminen luvatta voidaan jossain tilanteissa tulkita rikokseksi. Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen voidaan katsoa tapahtuneeksi, jos henkilö oikeudettomasti esittää toisen henkilön kuvan lukuisille ihmisille siten, että tapahtuma on omiaan tuottamaan vahinkoa tai kärsimystä kuvan kohteena olevalle.

Lait pätevät myös netissä

Nuorilla voi olla käsitys, että kaikki netistä löytyvät kuvat ovat vapaasti käytettävissä. Näin ei kuitenkaan ole. Netistä löytyvää kuvamateriaalia ei saa vapaasti kopioida, julkaista uudessa yhteydessä tai välittää edelleen, ellei siihen ole materiaalin yhteydessä erikseen annettu lupaa. Tekijänoikeuslaki suojaa netissä julkaisevaa ja velvoittaa huomioimaan muut.

Netinkäyttöä säätelevät lait, joiden tarkoituksena on turvata jokaisen oikeuksia. On hyvä tietää, mitä netissä voi laillisesti julkaista ja miten toisten kuvia voi halutessaan lainata rikkomatta tekijänoikeuksia.

Tekijänoikeutta loukataan silloin, kun toisen tekemiä teoksia, kuten valokuvia, musiikkia tai videoita, kopioidaan, muokataan ja levitetään luvatta tai kun toisen tekemä tuotos esitetään omana teoksena. Tekijänoikeussuojatun sisällön käyttämisestä ja jakamisesta voi saada sakko- tai vankeusrangaistuksen. Oikeuksien rikkomisesta voi tulla maksettavaksi myös vahingonkorvaus. Korvausvastuu koskee myös alaikäisiä.

Netissä on sivustoja, joista löytyy vapaasti käytettäviä materiaaleja, kuten kuvia ja musiikkia, hyödynnettäväksi vaikkapa koulutöissä ja blogeissa. Esimerkiksi Creative Commons -lisensoituja kuvia, videoita, musiikkia ja tekstejä saa käyttää lisenssiehdoissa määriteltuihin tarkoituksiin, usein riittää kunhan alkuperäisen tekijän nimi mainitaan ja oma tuotos jaetaan myös vastaavin ehdoin.

Tekijänoikeus kannustaa huomioimaan muut

1. Jos haluaa julkaista tai levittää muiden ottamia valokuvia tai muita teoksia internetissä, tulee siihen pääsääntöisesti aina pyytää kuvaajan tai tekijän lupa.
2. Valokuvaajalla on myös oikeus päättää kuvan muuntelemisesta, joten toisen ottamaa kuvaa ei saa ilman lupaa julkaista muokattunakaan.
3. Vaikka valokuvaaja antaisi käyttää kuvaansa kerran tiettyyn sovittuun tarkoitukseen, tekijänoikeudet pysyvät edelleen hänellä. Lupa tulee edelleen pyytää kaikkeen sovittun ulkopuolella olevaan käyttöön.
4. Tekijänoikeudellisesti suojattuja elokuvajulisteita ja maalauksia saa esiintyä valokuvissa, mikäli ne ovat kuvan kannalta toisarvoisessa asemassa. Tunnettuja rakennuksia saa kuvata ja julkaista vapaasti, ei kuitenkaan ansiotarkoituksessa.
5. Jos haluat käyttää muiden tekemää musiikkia julkiseksi tarkoitetuissa videoissa (esim. YouTubessa), tarvitset siihen musiikin tekijän ja esittäjän luvan.
6. Vaikka tekijällä on oikeus kuvaansa ja videoonsa, tulee hänen kuitenkin huomioida niissä esiintyvien henkilöiden oikeus yksityisyydensuojaan. Kuvan kohteella on joissain tapauksissa oikeus kieltää loukkaavan kuvan käyttö.

Kuvien vastuullinen käyttö tarkoittaa myös sitä, ettei levitä julkaisuissaan toisten yksityiselämää koskevaa tietoa tai loukkaa muiden kunniaa. Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämällä tarkoitetaan sitä, että netissä esitetään toisen yksityiselämästä tietoa, vihjauksia tai kuvia, jotka

aiheuttavat vahinkoa tai kärsimystä loukatulle tai häneen kohdistuvaa halveksuntaa. Kunnianloukkauksessa on kyse epäkunnioituksen osoittamisesta, joka tapahtuu tavallisesti esittämällä toisesta valheellisia tai loukkaavia tietoja tai levittämällä epäasiallisia vihauksia.

Laittomasta toiminnasta jää nettiin tiedot, joiden avulla rikoksentekijä voidaan tarvittaessa jäljittää. Yleensä palvelun ylläpidolle voi ilmoittaa käytösääntöjen vastaisesta toiminnasta, kuten kiusaamisesta. Ylläpito päättää mahdollisista toimenpiteistä ilmoituksen tarkastettuaan. Sääntöjä rikkovalle käyttäjälle voidaan antaa huomautus tai estää palvelun käyttö määräaikaaisesti. Useat tai vakavat sääntörikkomukset johtavat useimmiten tunnuksen poistamiseen.

Kunnianloukkauksesta ja yksityiselämää loukkaavan tiedon esittämisestä voidaan tuomita sakkoihin tai jopa vankeusrangaistukseen. Rikoskynnyksen ylittyessä tuomittu joutuu myös korvaamaan oikeudenkäyntikulut, joihin kuuluvat omat ja vastapuolen oikeudellisen avustajan palkkiot. Rikoskynnys voi ylittyä netissä helposti, ellei omaa vastuuta ja loukkaavien tekojen vakavuutta ymmärretä. Ajattelematon toiminta voi johtaa koviin rangaistuksiin, koska loukkaukset ovat monien nähtävissä.

Lopuksi

Lapset ja nuoret ovat aktiivisia median käyttäjiä ja tuottavat mediasisältöjä itse. Lähes jokaisen lapsen taskusta tai laukusta löytyy oma kameralla varustettu kännykkä, hyvin monella älypuhelin, joka avaa helposti ovet myös sosiaaliseen mediaan ja verkkoon. Kamerakännykkä mahdollistaa lasten omaehtoisen mediatuottamisen, luovan itseilmaisun ja osallistumisen visuaaliseen kulttuuriin.

Kuvaaminen on tärkeä osa lasten ja nuorten elämää, mutta vielä varsin monella alakoululaisella omat kuvat ja videot jäävät katseltavaksi omaan kännykkään. Hyvin lähellä on kuitenkin se hetki, kun kuvia aletaan jakaa verkossa. Siinä vaiheessa ovat hyvät mediataidot sekä ymmärrys oman mediankäytön vaikutuksista tarpeen. Näitä taitoja onkin syytä ryhtyä harjoittelemaan heti, kun kuvat ja kuvaaminen alkavat lasta kiinnostaa.

Parhaimmillaan lasten oman elämän tallentaminen antaa eväitä oman identiteetin ja ympäröivän maailman monipuoliseen tutkimiseen, rakentamiseen ja tulkintaan. Luovan kuvaamisen mahdollistaminen voimauttaa itseilmaisuun. Lapsia ja nuoria ei tule jättää yksin oppimaan elämää visuaalisessa kulttuurissa. Heillä on oikeus saada aikuisen ohjausta kasvaakseen digitaalisessa kulttuurissa eettisiksi, luoviksi ja mediataitoisiksi toimijoiksi.

Tuntimallit

Tunti 1: Jakaako vai eikö jakaa?

- Kohderyhmä: Peruskoulun luokka-asteet 5-8
- Tavoitteet:
1. Vahvistaa oppilaan kriittistä ajattelua siitä, mitä netissä jakaa ja julkaisee
 2. Kannustaa oppilaita harkitsemaan ennalta, millaisia vaikutuksia omalla toiminnalla on toisiin

Miten pahalta tuntuu?

- Kesto: 10 minuuttia
- Tavoite: Oppilaat oivaltavat, että kuviin liittyvät verkkotilanteet vaikuttavat ihmisten tunteisiin eri tavoin
- Tarvikkeet: Tulosta ja leikkaa tilannekortteja (liite 1) värillisinä niin, että jokaiselle oppilaalle on yksi kortti. Vähintään neljällä oppilaalla on hyvä olla sama tilannekortti. Voit jättää osan tilanteista kokonaan pois.

Jaa oppilaille tilannekortit. Kerro, että omaa korttia ei saa näyttää muille. Selitä, että kussakin kortissa on jokin nettiin ja kuviin liittyvä tilanne, mutta älä paljasta, että samoja tilannekortteja on useita.

Kerro, että luokan toisessa päässä on piste, jossa tuntuu todella pahalta. Toisessa päässä taas on piste, jossa ei tunnu juuri mitään. Pisteiden väliin jää kuvitteellinen jana. Kehota oppilaita asettamaan oma korttinsa janalle siihen kohtaan, miten pahalta kortin tilanne hänestä itsestään tuntuisi. Kortit asetetaan tekstipuoli alaspäin, jotta muut eivät näe, kuka on laittanut minkäkin kortin.

Kun kaikki ovat asettaneet kortit janalle, kääntäkää ne oikein päin. Korttien väreistä tunnistaa samat tilannekortit. Todennäköisesti samanvärisiä kortteja löytyy hyvin eri kohdista janaa. Tämä havainnollistaa, että sama tilanne tuntuu eri ihmisistä hyvinkin erilaiselta. Koska netissä ei näe toisen ilmeitä ja reaktioita, ei voi oikeastaan koskaan tietää, miten pahalta jokin tilanne tuntuu kuvan kohteesta tai videon vastaanottajasta. Siksi jokaisen olisi hyvä miettiä tarkasti, millaisia kuvia ja videoita jakaa.

Jos aikaa jää, voitte käydä läpi muutaman tilanteen ja miettiä, miten kyseisessä tilanteessa voisi toimia.

Harkitse hyödyttääkö!

Kesto:	40 minuuttia
Tavoite:	Oppilaat pohtivat, millaista hyötyä kuvien julkaisemisesta netissä on, erittelevät millaisia riskejä julkaisemiseen voi liittyä ja mitä ongelmatilanteissa voidaan tehdä.
Tarvikkeet:	Tulosta oppitunnilla tarvitsemasi valokuvat (liite 2) tai avaa valmiiksi nettiselain, josta näytät kuvat.

Jaa oppilaat 3-4 hengen pienryhmiin. Jokaisella ryhmällä on käytössään joko sama tai eri kuva. Kuvan voi tulostaa värillisenä jokaiselle ryhmälle tai näyttää saman kuvan luokalle esimerkiksi netistä.

Ohjeista oppilaita keksimään kuvasta tarina: mikä on alkutilanne, mitä sitten tapahtuu, miten tarina päättyy?

- Oppilaita voi kannustaa pohtimaan netin yksityisyyttä erilaisten roolien kautta ja miettimään, millaisia seuraamuksia yksityisen tiedon ja kuvan jakamisella netissä voi olla.
- Oppilaita voi myös rohkaista pohtimaan seuraamuksia eri näkökulmista, kuten millaisia tunteita tarinan henkilöt kokevat, millaisia eri mahdollisuuksia tarinan henkilöillä on ratkaista tilanne tarinan eri vaiheissa ja vaihtelevatko mahdollisuudet esimerkiksi iän, sukupuolen tai statuksen mukaan.

Käykää oppilaiden keksimiä tarinoita läpi yhteisen keskustelun tai draaman keinoin.

Loppukeskustelu

Keskustelkaa toiset huomioivan käyttäytymisen tärkeydestä netissä. Keskustelua voi ohjata seuraavien kysymysten avulla:

- Millaisissa tilanteissa kuvien julkaiseminen ja jakaminen on hyödyllistä ja/tai viihdyttävää?
- Miten netissä voidaan tuottaa myönteistä kuvaa itsestä?
- Miten kunnioitetaan toisten oikeutta päättää omasta julkisuuskuvasta?
- Miksi omasta maineesta kannattaa huolehtia?

Tunti 2: Millaista tarinaa kuvillani kerron?

Kohderyhmä: Peruskoulun luokka-asteet 5-8

Tavoite: Oppilaat keskusteleval, millaisena haluavat tulla kuvatuksi, millaisena haluavat olla kuvassa sekä millaista tarinaa kuvat kertovat itsestä.

Millainen on hyvä omakuva?

Kesto: 15 minuuttia

Tavoite: Oppilaat tunnistavat omia ja toisten tapoja arvioida netissä julkaistuja kuvia. Tiedostaa kuvien julkaisemiseen, muokkaamiseen ja kommentointiin liittyvää sukupuolitapaisuutta.

Tarvikkeet: Post-it-lappuja noin kolme per oppilas

Jaa oppilaille post-it-lappuja esimerkiksi kolme kappaletta per oppilas. Ohjeista oppilaita kirjaamaan kullekin lapulle yksi asia, joka tekee heidän mielestään omakuvasta tai profiilikuvasta hyvän: sellaisen, jonka haluaisi julkaista sosiaalisessa mediassa.

Jos haluat, tyttöillä voi olla vaikkapa keltaiset laput ja pojilla oranssit, näin tyttöjen ja poikien ajatusten ja näkökulmien mahdollisia eroavaisuuksia voidaan myös tarkastella.

Laput kootaan seinälle tai taululle. Kun kaikkien laput ovat esillä, niitä luetaan ja tutkitaan yhdessä. Oppilaiden kirjaamia hyvän omakuvan ominaisuuksia voidaan ryhmitellä ja luokitella sekä keskustella, millaiset asiat oman ryhmän tytöille ja pojille ovat tärkeitä (esimeriksi ilmeet, tunnelma, värimaailma, ulkonäkö, tilanne, hauskuus).

Voit ohjata keskustelua seuraavien kysymysten avulla:

- Millä perusteella oppilaat valitsevat, millaisia kuvia he julkaisevat itsestään sosiaalisessa mediassa?
- Kuka päättää, millaiset kuvat ovat hyviä?
- Mistä kuviin liittyvät odotukset muodostuvat?
- Miten oppilaat suhtautuvat, jos heidän julkaisemansa kuvat eivät saa yhtään tykkäyksiä tai kukaan ei kommentoisi niitä?

Yllättikö saamasi kommentti?

Kesto: 25 minuuttia

Tavoite: Oppilaat tunnistavat omia ja toisten tapoja arvioida netissä julkaistuja kuvia.

Tarvikkeet: Post-it-lappuja

Jaa oppilaat 3-4 hengen ryhmiin ja anna jokaiselle ryhmälle nippu post-it-lappuja. Ohjeista oppilaita miettimään, millaisia kuvia heidän ikätoverinsa julkaisevat. Ohjeista oppilaat lavastamaan erilaisia profiili- tai tilannekuvia esimerkiksi näyttölemällä tai draaman keinoin. Kukin ryhmä esittelee omat kuvansa muille ryhmille.

Ohjeista muita miettimään, miten ryhmän esittämää kuvaa voidaan kommentoida netissä. Ryhmät kirjoittavat kommenttinsa post-it-lapuille. Esiityksen jälkeen käydään post-it-lapuille kirjoitettuja kommentteja läpi ja pohditaan kommenttien herättämiä ajatuksia ja tunteita. Voit ohjata keskustelua seuraavien kysymysten avulla:

- Miltä kommentin kuuleminen tuntui?
- Oliko jokin kommentti yllättävä, odottamaton?
- Miten ryhmän oma ajatus kuvan viestistä vastasi kommenttiryhmän saamaa mielikuvaa?
- Voisiko tämän kuvan oikeasti jakaa verkossa? Miksi/Miksi ei?

Loppukeskustelu

Palaa tunnin alussa käsiteltyihin teemoihin ja kokoa tunnilla käytyä läpi esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla:

- Millä tavoin netissä luodaan identiteettiä / kuvaa itsestä?
- Missä määrin sitä tehdään tarkoituksellisesti, entä tahattomasti?
- Millaisia odotuksia kuvan julkaisemiseen liittyy?
- Millainen kommentointi saa hyvälle mielelle, entä millaiset asiat tuottavat mielipahaa?
- Ymmärtävätkö muut, mitä (profiili)kuvilla tavoitellaan?
- Mitä oppilaat ajattelevat oppitunnin jälkeen itsensä ilmaisemisesta verkossa?
- Voisiko itseä ja omaa tarinaansa kuvata toisin kuin aiemmin? Miksi, miksi ei?

Sosiaalisen median sukupuolinormeista voi keskustella esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla:

- Eroavatko tyttöjen ja poikien omakuvat toisistaan? Miten? Mikä eroavaisuuksiin mahtaa olla syynä?
- Kommentoidaanko tyttöjen ja poikien omakuvia eri kriteerein? Miten kommentointi eroaa, esimerkiksi millaista kieltä käytetään kannustamiseen tai arvosteluun? Miten tytöt kommentoivat toisten tyttöjen kuvia, entä poikien ja päinvastoin?
- Millaisesta itsensä ilmaisemisesta / kuvaamisesta tykätään tyttöjen ja poikien kohdalla?
- Entä jos joku toimii sukupuolinormien vastaisesti, miten tähän suhtaudutaan sosiaalisessa mediassa? Miksi?

Luokkakaverini kommentoi
kuvaani Instagramissa:

**"Et sitte oo löytäny ittestäs
läskimpää kuvaa??!"**

Luokkakaverini kommentoi
kuvaani Instagramissa:

**"Et sitte oo löytäny ittestäs
läskimpää kuvaa??!"**

Luokkakaverini kommentoi
kuvaani Instagramissa:

**"Et sitte oo löytäny ittestäs
läskimpää kuvaa??!"**

Luokkakaverini kommentoi
kuvaani Instagramissa:

**"Et sitte oo löytäny ittestäs
läskimpää kuvaa??!"**

Puolituttu poika pyysi
WhatsAppissa, **että lähettäisin
hänelle vähäpukeisen kuvan
itsestäni**

Puolituttu poika pyysi
WhatsAppissa, **että lähettäisin
hänelle vähäpukeisen kuvan
itsestäni**

Puolituttu poika pyysi
WhatsAppissa, **että lähettäisin
hänelle vähäpukeisen kuvan
itsestäni**

Puolituttu poika pyysi
WhatsAppissa, **että lähettäisin
hänelle vähäpukeisen kuvan
itsestäni**

Nettiin laittamani poseerauskuva
on linkitetty eräälle
keskustelupalstalle ja
tuntemattomat tyypit
keskustelevat siitä siellä

Nettiin laittamani poseerauskuva
on linkitetty eräälle
keskustelupalstalle ja
tuntemattomat tyypit
keskustelevat siitä siellä

Nettiin laittamani poseerauskuva
on linkitetty eräälle
keskustelupalstalle ja
tuntemattomat tyypit
keskustelevat siitä siellä

Nettiin laittamani poseerauskuva
on linkitetty eräälle
keskustelupalstalle ja
tuntemattomat tyypit
keskustelevat siitä siellä

Kaverini otti minusta tietämättäni
kuvan koulussa ja laittoi sen
nettiin – kuva tosin oli ihan hyvä

Kaverini otti minusta tietämättäni
kuvan koulussa ja laittoi sen
nettiin – kuva tosin oli ihan hyvä

Kaverini otti minusta tietämättäni
kuvan koulussa ja laittoi sen
nettiin – kuva tosin oli ihan hyvä

Kaverini otti minusta tietämättäni
kuvan koulussa ja laittoi sen
nettiin – kuva tosin oli ihan hyvä

Kasvokuvani oli yhdistetty
lehmän vartaloon ja siitä oli tehty
"hauska" video YouTubeen

Kasvokuvani oli yhdistetty
lehmän vartaloon ja siitä oli tehty
"hauska" video YouTubeen

Kasvokuvani oli yhdistetty
lehmän vartaloon ja siitä oli tehty
"hauska" video YouTubeen

Kasvokuvani oli yhdistetty
lehmän vartaloon ja siitä oli tehty
"hauska" video YouTubeen

Kaverini lähetti minulle linkin,
joka sisälsi **intiimejä kuvia eräästä**
koulumme oppilaasta.

Kaverini lähetti minulle linkin,
joka sisälsi **intiimejä kuvia eräästä**
koulumme oppilaasta.

Kaverini lähetti minulle linkin,
joka sisälsi **intiimejä kuvia eräästä**
koulumme oppilaasta.

Kaverini lähetti minulle linkin,
joka sisälsi **intiimejä kuvia eräästä**
koulumme oppilaasta.

Matti Meikäläinen pikkasen nolo tyyppi :D

23. marraskuuta kello 12:51 · Tykkää · 3

Maija Mehiläinen joo on kyl, kuka tossa kuvassa on?

23. marraskuuta kello 13:19 · Tykkää · 2

Matti Meikäläinen no yks kaveri koulusta vaan...

23. marraskuuta kello 15:51 · Tykkää · 2

Kirjoita kommentti...

Linkkejä

[Lapset mediatuottajina](#). 8-11-vuotiaiden suomalaislaisten kännykkäkuvaaminen

Mannerheimin Lastensuojeluliitto / Vanhempainnetin [Lapset ja media](#) –osio

Mannerheimin Lastensuojeluliitto / [Nuortennetti](#)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto / [Laki, nuoret ja netti](#)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto / [Viisaasti verkossa -opas tukioppilastoimintaan](#)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto / [Ei nettikiusaamiselle](#)

Opettajan tekijänoikeus / [Kopiokissa](#)

Pelastakaa Lapset / [Suojele minua kaikelta](#)

[Suomen valokuvajärjestöjen keskusliitto](#)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos / [Lastensuojelun käsikirja](#)

Viestintävirasto / [Tietoturvaopas](#)

Väestöliiton [ammattilaissivut](#)

Väestöliiton [nuorten sivut](#)

[Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys](#)

Tekijät

Materiaali on toteutettu osana valtakunnallista Mediataitoviikkoa 2014.

Tekstit: Otto Uotila TeliaSonerasta, Juha Rislakki ja Vilhelmiina Vuollo Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksesta, Miila Halonen Väestöliitosta, Hanna Wahlman ja Saara-Maria Palmu Mediakasvatusseurasta, Sanna Haanpää Opetusalan ammattijärjestöstä, Suvi Tuominen Kansallisesta audiovisuaalisesta instituutista, Johanna Sommers-Piironen Pelastakaa Lapsista ja Satu Valkonen Mannerheimin Lastensuojeluliitosta.

Toimitus: Satu Valkonen, Johanna Sommers-Piironen, Suvi Tuominen

Kuvat: Otto Uotila

Kiitos Kruunuhaan yläkoululle valokuvissa poseeraamisesta ja Päämajakoululle tuntimallien kommentoinnista.

MEDIAKASVATUSSEURA
SÄLLSKAPET FÖR MEDIEFOSTRAN
FINNISH SOCIETY ON MEDIA EDUCATION

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE
www.kavi.fi

TEKIJÄNOIKEUDEN TIEDOTUS- JA VALVONTAKESKUS RY
COPYRIGHT INFORMATION AND ANTI-PIRACY CENTRE

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children Finland

Väestöliitto

Sonera